

■ Kiadó és könyvesbolt a főiskolán Kötet az egészségfejlesztésről és az aerobicroól

Hogy új szelek fújdognak a felsőoktatásban is, jelzi az a sajtótájékoztató, amelyre tegnap voltunk hivatalosak a *Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán*. Az oktatásról ezúttal csak kevés szó esett: fő téma a tankönyvkiadó volt. Méhozzá a főiskola saját kiadójának eddigi tevékenysége.

Dr. Szalay István főigazgató elmondta: a kényszer vitte rá az oktatási intézményt arra, hogy létrehozza könyvkiadóját, most hogy a központi tankönyvkiadás megszűnt. Mivel a jövő évtől nem lesz állami dotáció a tankönyveken, s ehelyett anyagi támogatást kapnak a főiskolák, egyetemek, ezt a pénzt igyekeznek okosnak felhasználni. Az alaptőkét nem osztották szét mind a hallgatók között, egy részét saját kiadójuk megteremtésére fordították. A menedzser, dr. Pitrick József szerint eredményes első évet tudhatnak maguk mögött: kiadványaiknak sikerült piacot

is szerezniük, s jeleskedtek a hallgatók számára nélkülözhetetlen könyvek forgalmazásában is. Keresett volt nyelvészeti sorozatuk, a filozófiai szöveggyűjtemény, a Tanszéki füzetek és a Neveléstörténeti sorozat is, nemcsak a szegedi főiskolások körében, hanem az egész régió felsőfokú intézményeinek hallgatói között is. Tervezik, hogy belépnek a közoktatási tankönyvek piacára is, megjelentetnek földrajzi, társadalomelméleti szakkönyveket, sőt a menedzserképzésben, tanfolyamokon haszonnal forgatható vállalkozói jogi ismereteket tartalmazó kötetet is. Céljuk még, hogy Szeged kulturális gazdagodását szolgáló kiadják *Ábrahám Ambrus* professzor egyik könyvét.

A tegnapi sajtótájékoztatón dr. Benkő Zsuzsanna, a SZOTE adjunktusa és dr. Vetrő Ágnes pszichiáter, egyetemi docens bemutatta a nappali tagozatos hallgatók és a posztgraduális képzésben részesülők számára írt *Egészségfejlesztés* című, környezetvédelemről, egészségnevelésről szóló tanulmánykötetet. Bizonyára nem csak a főiskolások forgatják majd szívesen *Rácz Ildikónak*, a főiskola tanárának az aerobicroól szóló könyvét, amely sok más egyéb megvásárolható a Boldogasszony sugárúti épület udvarában megnyílt üzletben.

Ch. Á.

■ Kevesen tudják, hogy a szegedi orvosegyetem egyes épületeit is – például a Jancsó és a Semmelweis kollégiumot, az új klinikát és a gyermek-klinikát, s majdan a készülő új gyógyszerterát – így fűtik: a 85 fokos termálvíz energiáját hőcserélő berendezések segítségével „emelik át” a SZOTE rendszerébe. Ha az így nyert hőmennyiség nem elegendő, a hagyományos gázkazánnal „rászegetnek”.

A történet a hatvanas években kezdődött: ekkor készült el a termálkút (a jelenlegi új klinika mögött), mely mintegy másfél évtizeden keresztül a régi klinikákat fűtötte. Ekkor hozama csökkent, le is állították; feladatát az akkor telepített gázkazánok vették át. Az újbóli, részleges „munkába állásra” 1991 végéig kellett várni; immár 3 hónapja működik ismét teljes kapacitással a kút. A rendszert a fiatal mérnökök által létrehozott Porció Kft. újította fel, s helyezte üzembe.

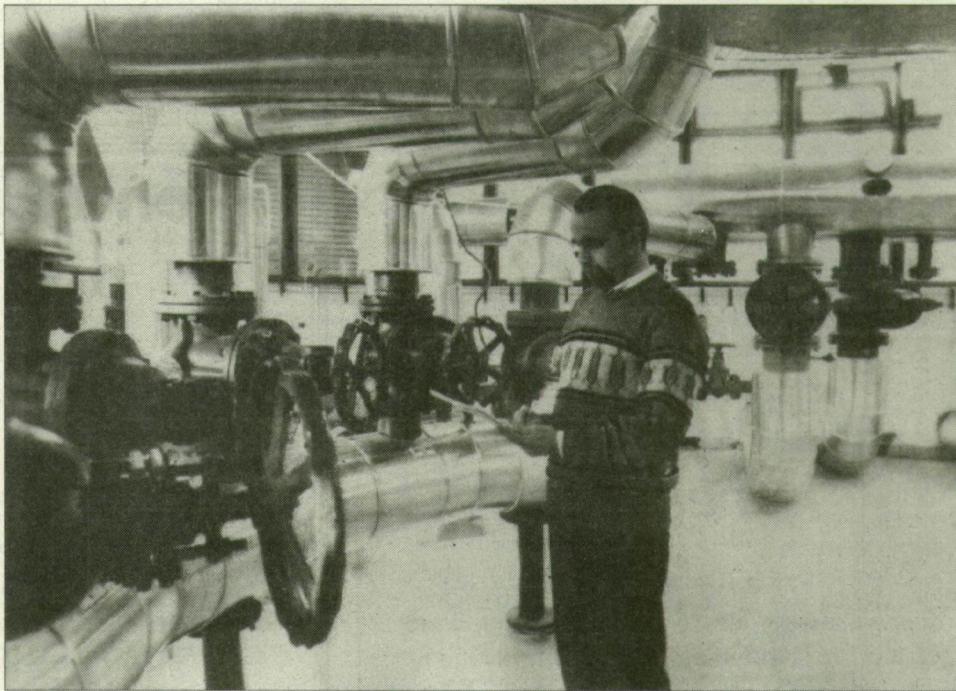
– A Világbank által Magyarországnak nyújtott hitelek között van egy kedvező feltételekkel bíró, ám szigorúan ellenőrzött energiaracionalizálási hitelcsomag is – mondja Szita Gábor, a Porció Kft. ügyvezető igazgatója. – Ezt az egyetemet, mint költségvetési intézményt nem veheti igénybe, így mi pályáztuk meg az Agrobank szegedi fiókján keresztül, s el is nyertük. Az egyetemmel haszonrészesei szerződést kötöttünk, mely 10 évre szól. Vállaltuk, hogy a világbanki hitel segítségével elvégezzük a beruházást, energiát szolgáltatunk, üzemeltetjük, ellenőrizzük a rendszert. Ez a berendezés a szerződés lejártával a kft. tulajdonából átmegy az egyetem tulajdonába.

■ **Az egyetemnek tehát e beruházás nem került semmibe?**

– Nem. Az 1991 májusában aláírt szerződés értelmében 2002-ig a mindenkor földgázáránál átlagosan 20 százalékkal olcsóbban adjuk az energiát a SZOTE-nak; ez az engedmény persze kezdetben kisebb, később nagyobb.

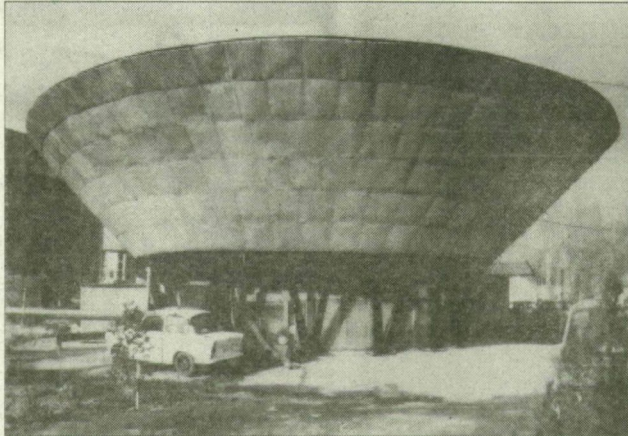
■ **Eszerint a geotermikus energia még ennél is olcsóbb a hagyományosnál,**

■ Termálvíz az „Orion űrhajóban” Kiváltják a földgázt

Szita Gábor ügyvezető igazgató a berendezés működését ellenőrzi

Ahhoz képest, hogy Magyarország szűkölködik a hagyományos energiahordozókban, ám bővelkedik a melegvíz-forrásokban, aránylag kevés geotermikus rendszer működik hazánk területén. Márpedig – megfelelő technológia alkalmazásával – a föld mélyében „megbúvó” meleg vízből olcsó energia nyerhető.

Az ezer köbméteres termálváltároló. A környéken dolgozók csak Orion űrhajónak nevezik (Fotó: Nagy László)

különböben a kft.-nek nem érne meg az üzlet...

– A SZOTE-nak épített berendezést referenciául emelnék tekintjük, ennek mintájára az itt szerzett gyakorlati tapasztalat

lataink alapján más, hasonló rendszerek létrehozását tervezzük. Hiszen sokfelé bőszeg az „alapanyag”, a termálvíz; Csongrád megye különösképp gazdag benne. Az álta-

lunk alkalmazott technológia megfelel a mai kor színvonalának, mivel mind a termálvízzel, mind a segédenegriával (villamos energia) takarékosan bányik. Újszerű a vállalkozásunk üzleti szempontból is.

Kíváncsiak voltunk, milyen mértékben érzi az egyetem kasszája az olcsóbb energia áldásait. Gyetvai József, a SZOTE főenergetikusa szerint egyelőre alig, hiszen az első három évben a kft. minimális kedvezményt ad; lényegesebb megtakarítást azután jelent majd. Mindenesetre a termálkút az eddig használt földgáz 15 százalékát váltja ki, s a harmadik évtől kezdve e mennyiséget 30 százalékkal olcsóbban kapják. Örülnek ezen alternatív energiaforrásnak, amely tartálékként is számottevő.

A Porció Kft. mérnökei fontos szerepet szánnak a további műszaki fejlesztésnek, amivel a geotermikus energia hasznosítását még gazdaságosabbá, s maximálisan környezetbaráttá lehet tenni.

Sandi István

Matematikaverseny általános iskolásoknak

A Mozaik Oktatási Stúdió idén is megrendezi az általános iskolások Zrínyi Ilona Matematikaversenyét Csongrád megyében. A verseny megyei (kerületi) és országos szakaszból áll. A csongrád megyei szakasz nevezési ideje február 10-én jár le. Száz-száz forint ellenében az általános iskolák 3-8 osztályos tanulói, illetve a hat- és nyolcosztályos gimnáziumok általános iskolai korú tanulói nevezhetnek.

A feladatok, kortól függően, különböző számú egyválasztásos tesztekkel állnak. A 3-4 osztályosoknak 60 perc alatt 20 feladatot,

az 5-6 osztályosoknak 75 perc alatt 25 feladatot, a 7-8 osztályosoknak pedig 90 perc alatt 35 feladatot kell megoldaniuk. A javítást számítógépes módszerrel végzik.

Az első három helyezett tárgyjutalmat, az első hat helyezett oklevelet kap. Tárgyjutalomban részesülnek továbbá a versenyen legeredményesebben szereplő tanulók tanárai is. Az országos döntőt áprilisban, Kecskeméten tartják, minden megyéből évfolyamonként 100 indulóig 1, évfolyamonként 300 indulóig 2, 300 fölött pedig 3 versenyző jut be.

■ A kor egyik legjobb és legtöbbet foglalkoztatott librettistája, Luigi Illica, aki melleleg számos nagy sikerű Puccini-opera szövegírója, olyan „sztorihoz” nyúl, amelyik nemcsak az operaszövegek romantikus tradíciója támasztotta követelményeknek felel meg, hanem egy olyan élettörténet, mely egyben történelem is, hisz a nagy francia forradalom időszakában játszódó cselekmény (André Chénier költő és Madeleine Coigny grófkisasszony egymásra találása) mögött ott állnak a hétköznapi emberét (Charles Gérard) és az frástudót egyaránt próbára tevő és megmérő mindennapok, amelyek keretei alaposan átrendeződtek

a forradalom kitörése

(1789) óta. Egy csapásra lehetséges a válás, új lett a naptár, mások a mértékegységek, miközben az infláció és a hiány egyfajta nagyon is életbevágó valószínűség számításra sarkallta a társadalom különböző rétegeit. Az ünnepek a propaganda eszközeivé váltak, tartalmilag a forradalom menetéhez, fordulataihoz szinkronizáltak. Egyre erőszakos-

sabbá vált a dekriztianizáció, és a jakobinus diktatúra (1793–1794) immár le akarta rombolni a kereszténységet, helyébe pedig olyan új vallási képeket, új isteneket állított, mint például a „Ész Istennő”-jének vagy a „Szabadság Mártírjai”-nak kultusza.

A díszletek mögött az egyik főszereplő, a történelmi lehetőségeiben tisztavirág-életű „homo novus”, a sans-culotte (térdradrág nélküli, azaz hosszú nadrág, az előkelők viselete ugyanis a culotte, a térdnadrág), a szélsőségek, az indulatok embere. A sansculotte járhatlan a politikában, primitív, manipulálható ember, így könnyen áthatja az ellenforradalmi összeesküvés vélt vagy valós veszélyének tudata. Ez éberre, terroristává,

kegyetlenné teszi.

Íme a történelmi háttér mozaikszzerű felvillantása.

De ki is valóban André Chénier, akiről Szerb Antal azt írja, hogy „a XVIII. századi Franciaország egyetlen nagy lírikusa”, s akinek életében csupán csak két politikai tárgyú költeménye jelent meg: A labdaházi eskü (Le serment du

■ André Chénier története A költő és a forradalom

Umberto Giordano André Chénier című operája, amelyet 1896. március 28-án mutatott be a Milánói Scala társulata, azóta is gyakran felbukkan a operatársulatok repertoárjában. Február 5-én pedig a Szegedi Nemzeti Színház operatársulatának előadásában tekinthetjük meg e méltán népszerű darabot.

Jeu de paume) és a Himnusz Chateauxvieux svájciához (Hymne aux Suisses de Chateauxvieux)?

André Marie de Chénier 1762-ben született Konstantinápolyban. Apja francia főkonzul, anyja „szépségben és szellemben gazdag görög nő.” Tanulmányait a párizsi Collège de Navarre-ban fejezte be. 1787-től a londoni francia követség titkáráként dolgozik, de a forradalom kitörésének hírére rövidesen visszatér Párizsba. Üdvözli 1789 történéseit.

Politikai nézetei az 1789 Társaságához, később pedig a Feuillant-oknál ülésező Alkotmány Barátainak Társaságához kötik; azaz angol mintára alkotmányos monarchia, mely hatékonyan működő végrehaj-

tó hatalommal párosul. Mint a royalistákkal kötendő kompromisszum híve, az 1777-ben alapított Journal de Paris hasábjain támadja a jakobinusokat, „a bűn főpapjait... akik miatt Franciaország, e vak és tehetetlen áldozat hosszú halállal vergődik”, és Marat radikálisizmusát. A Figyelmeztetés a franciákhoz, kik az igazi ellenségeik (Avis aux Français sur leurs véritables ennemis) című röpirat, amelyet a kor abszolút uralkodói nem kis tetszéssel fogadtak, már a vértől és erőszaktól megrettent, a forradalomban csalódott és

kétségbeesett Chénier

tanúságtétele. A költő megve-

téssel ír a guillotine látványától megrészegült sans-culotte-ról, és a Forradalmi Törvényszék „sötétlelkű” közvádlójáról Fouquier-Tinville-ről, aki gyakorlatilag halálbüntetést kért a terror csaknem valamennyi, Párizsban kivégzett áldozatára. (Ezért a jakobinusok bukása után, 1795 májusában őt is kivégezték.) A humánus és az emberi méltóság nevében elutasítja a XVI. Lajos ellen felhozott vádakokat, tevékenyen részt vesz Malesherbes (az uralkodó ügyvédje) oldalán a védelem munkájában, a „királygyilkosságot” (1793. január 21.) azonban nem tudják megakadályozni. A szabadság megmentőjeként dicsőíti Corneille ükunokáját, Charlotta Cordayt, Marat gyilkosát, akit fanatizmus fűtötte tettének elkövetésére a letartóztatás elől menekülő gironde-i politikusok is sarkalltak, innen ered az a téves fel fogás, miszerint Chénier girondista volt. Az más kérdés, hogy szolidaritást vállalt az üldözöttekkel, nem egynek rejtekhelyét és hamis papírokat szerzett.

A jakobinusok hatalomra kerülése óta (1793 júniusa) teljes

illegalitásba kényszerült

Chénier Rouenban, Le Havreban, majd Versailles-ben bujdosott, de Passy városában, amely 1860 óta Párizs egyik kerülete, 1794. március 7-én letartóztatják és a Saint-Lazare börtönbe zárják. Itt írja egyik leghíresebb versét A fogoly lány-t (La jeune captive), ki nem más, mint Coigny Madeleine.

André Cénier-t két nappal Robespierre bukása előtt kivégezték. Öccse, Marie Joseph Chénier, aki a jakobinus kultúrpolitika egyik irányítója, melleleg a diktatúra ünnepelt költője volt, nem tudta megmenteni bátyját, sőt mint a néhai Georges Jacques Danton és Camille Desmoulins közeli munkatársa, maga is rettegett a közvádlótól. Párizsban az a szóbeszéd járta, hogy a Saint-Lazare börtönből a vincennes-i vesztőhelyre induló utolsó kordék egyikén Chénier mellett ott volt „a régi Franciaország” egy másik költője is, a royalista Jean Antoine Roucher. Ami biztos: mindkettő lefejeztetett thermidor 7-én, azaz 1794. július 25-én.

Kövér Lajos